

 ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Богдана Хмельницького Навчально-методичний відділ	Силабус навчальної дисципліни Внутрішньогалузева 2 «Актуальні питання початкової та інклюзивної освіти»			
	Статус дисципліни: навчальна дисципліна вибіркового компонента фахового переліку			
Галузь знань	«01 Освіта / Педагогіка»			
Спеціальність	013 «Початкова освіта»			
Освітня програма	«Початкова освіта»			
Ступінь вищої освіти	Магістр			
Форма навчання	Денна, заочна			
Курс	1 курс			
Семестр	2			
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90
Семестровий контроль	Екзамен			
Викладач	Литвин І.М., канд.пед.наук, старший викладач			
Контактна інформація	e-mail: in.litvin19@vu.cdu.edu.ua			
Кафедра	Початкової освіти			
Навчально-науковий інститут / Факультет	Навчально-науковий інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва			
Мова викладання	українська			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Предмет вивчення навчальної дисципліни: є сучасні ідеї та теорії, які покладені в основу реформування початкової та інклюзивної освіти.			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Метою вивчення дисципліни є сформулювати у майбутніх фахівців початкової освіти знання, вміння та навички необхідні для вирішення актуальних проблем реформування та оновлення початкової та інклюзивної освіти, ознайомитися із найбільш значущими та перспективними сучасними педагогічними ідеями й теоріями.			
Програмні результати (Чому можна навчитися)	Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Актуальні питання початкової та інклюзивної освіти» передбачено: ознайомити студентів з основними проблемами початкової освіти нашої країни та інших країн світу; сформувати у студентів відповідальне ставлення до ролі вчителя – реформатора, прагнення поповнювати свої знання, підвищувати професійну майстерність; надати студентам наукові знання про сутність нових підходів, концепцій сучасної освіти та механізми розв’язання педагогічних та інклюзивних проблем; застосовувати теоретичні знання з курсу у педагогічній практиці та в процесі подальшої			

	самоосвіти; ознайомлення з найбільш значущими та перспективними сучасними педагогічними й інклюзивними ідеями й теоріями; визначення основних структурних компонентів професіограми вчителя; розуміння вікових особливостей розвитку сучасних школярів, врахування їх фізіологічних, психічних та поведінкових особливостей, чинників, які сприяють їх формуванню і становленню; цілеспрямоване, науково організоване формування власного досвіду творчої педагогічної діяльності; аналізування, проектування та моделювання новітніх технологій організації навчального і виховних процесів у початковій школі, використання елементів у своїй педагогічній діяльності. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть: ПРН 5- Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу. ПРН 7- Здійснювати організаційну та методичну роботу, спрямовану на підвищення якості компонентів освітнього процесу в початковій школі, у тому числі для дітей з особливими освітніми потребами.
Компетентності (Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями)	Дисципліна сприяє формуванню у студентів наступних компетентностей. Інтегральної компетентності: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії. Загальних компетентностей (ЗК): ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). Спеціальних компетентностей (СК): СК 1. Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

	СК 4. Здатність створювати та застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової освіти, в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях. СК 9. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових методичних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями і категоріями фахівців для створення безпечного освітнього середовища початкової школи. Розвивати базові вміння softskills: саморозвиток, критичне мислення, креативність в широкому сенсі, гнучкість розуму, творчі здібності, взаємодія з людьми, емоційний інтелект, формування власної думки та прийняття рішень.
--	---

Зміст дисципліни	Змістовий модуль 1. Динаміка розвитку педагогічної системи України Тема 1. Актуальні питання розвитку освіти в Україні Провідні напрями нової освітньої політики в Україні. Загальні тенденції розвитку освіти в Україні. Основні проблеми в сучасному вітчизняному освітньому просторі. Тема 2. Система освіти в сучасній Україні Структура освіти. Органи освіти: їх функції та структура. Управління освітою: принципи, методи та функції. Державні документи про освіту. Тема 3. Основні напрями оновлення освіти в педагогічній системі України Культурологічний підхід як основа модернізації змісту освіти. Інтегративний підхід до визначення змісту навчання. Діяльнісний підхід до організації навчального процесу. Рефлексивний підхід до навчання як умова саморозвитку вчителів і учнів. Технологічний підхід як стратегія організації навчального процесу. Дидактичні основи особистісно-орієнтованого навчання. Поняття особистісно-орієнтованого навчання. Його можливості і переваги. Основні положення. Вимоги
------------------	---

до розробки дидактичного забезпечення. Організація особистісно-орієнтованого уроку. Освітні технології особистісно-орієнтованого спрямування.

Змістовий модуль II. Компетентнісний підхід в освіті

Тема 4. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти

Сутність понять «компетентнісна освіта», «компетентнісний підхід», «компетентність», «компетенція». Зміст поняття «ключова компетентність» та причини виникнення в освіті даного поняття. Інтегрований підхід міжнародних організацій до визначення ключових компетентностей в освіті.

Тема 5. Втілення ключових і предметних компетентностей у змісті шкільної освіти України

Інтегрований підхід українських вчених до визначення ключових компетентностей у вітчизняній освіті. Характеристика ключових (метапредметних, універсальних) компетентностей. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи.

Тема 6. Професійна компетентність вчителя початкових класів

Сучасний учитель початкових класів – творчий суб'єкт професійної педагогічної діяльності. Мета і завдання формування педагогічної компетентності. Суть педагогічної компетентності. Зміст педагогічної компетентності. Принципи формування педагогічної компетентності. Модель педагогічної компетентності. Шляхи реалізації компетентнісного підходу.

Змістовий модуль III. Концептуальні основи реформування освіти України: «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Тема 7. Інклюзивна компетентність – вимога Концепції НУШ

Інклюзивна компетентність як ключовий складник професійної готовності учителя початкової школи до роботи в умовах інклюзивного середовища. Генеза становлення і розвитку інклюзивної педагогіки в Україні як галузі педагогічного знання скрізь призму розвитку освіти для дітей з особливими потребами за кордоном і в Україні. Періодизація процесу розвитку інклюзивної педагогіки як науки про навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі.

Тема 8. Стратегічні орієнтири реформування загальної середньої освіти: «Концепція Нової української школи»

«Концепція Нової української школи»: стратегічні орієнтири реформування загальної середньої освіти. Формула нової школи. Принципи на яких ґрунтується новий Стандарт початкової освіти. Визначення термінологічного поля понять компетентність, компетенція, компетентнісний підхід, ключова, предметна і міжпредметна компетентність. Характеристика ключових компетентностей нової української школи.

Тема 9. Інформатизація процесу навчання у початковій школі

Інформатизація освіти як процес розвитку інформаційного суспільства. Вимоги до вчителя початкових класів в умовах інформаційного суспільства. Пропедевтика вивчення інформатики та можливості застосування ІКТ в початкових класах. Значення ІКТ для учнів та вчителя.

Тема 10. Використання проектної діяльності у роботі вчителя початкових класів

Концептуальні положення педагогічного проектування як ефективного інноваційного нововведення в освіті. Основні завдання педагогічного проектування в початковій школі на сучасному етапі: формування навичок самостійної діяльності, застосування знань у нестандартних ситуаціях; формування в учнів комунікативних

	умінь та навичок; формування навичок науково-дослідної роботи. Тема 11. Робота команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами Поняття «команда психолого-педагогічного супроводу». Склад команди психолого-педагогічного супроводу: постійні і залучені фахівці. Завдання команди супроводу: розробка ППР, визначення напрямів супроводу, моніторинг умов освітньої інтеграції, проведення інформаційно-консультативної роботи. Характеристика принципів роботи та функції учасників команди супроводу. Особливості визначення потенційних можливостей і потреб дитини з особливими освітніми потребами командою супроводу. Визначення додаткових освітніх та соціальних потреб. Психолого-педагогічна адаптація для різних категорій осіб з особливими освітніми потребами. Реалізація ППР та проведення моніторингу для оцінки ефективності впровадження. Тема 12. Педагогічні технології інклюзивного навчання Технології інклюзивної освіти. Диференційоване викладання як педагогічна технологія. Адаптації та модифікації у диференційованому викладанні. Моделі та форми спільного викладання вчителя асистента вчителя. Особливості спільного викладання в класі. Індивідуальне оцінювання розвитку дитини. Тема 13. Застосування принципів універсального дизайну та доступності в закладах освіти Історія розвитку універсального дизайну. Поняття «універсальний дизайн». Принципи універсального дизайну та «доступність». Доступність: архітектурна та візуальна. Розумні пристосування. Поняття «інклюзивне освітнє середовище». Зовнішній і внутрішній дизайн закладів освіти.
--	---

Доступність закладів освіти. Інформаційна доступність.

Список рекомендованої літератури:

Основна

1. Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти: [навч.-метод.посіб.] / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Каф. педагогіки і методикдошк. та початк. освіти; [уклад. : М.Гордійчук, Л.Попова, О.Попова]. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д., 2014. 151 с.
2. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів та батьків / Укладачі Н. Заєркова, А. Трейтяк. Київ, 2016. 68 с.
3. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с.
4. Інклюзивна освіта для дітей з особливими освітніми потребами: стан упровадження в Черкаській області / укладач Литвин І., методист лабораторії розвитку освіти та педагогічних інновацій КНЗ «ЧОПООП ЧОР». – Черкаси, 2016.- 178 с.
5. Інклюзивне навчання: основні принципи та дієві технології: [Монографія] / Колектив авторів; відпр.ред. Г.Давиденко. Вінниця, 2018. 200 с.
6. Локшина О. Становлення «компетентнісної» ідеї в європейській освіті / О.Локшина // Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України: матеріали методологічного семінару. Київ: Педагогічна думка, 2009. С. 19-33.
7. Литвин І., Галушко М., Басик В. Психолого-педагогічний супровід особи з особливими освітніми потребами під час змішаного та дистанційного навчання. *Педагогічний вісник*. 2021. №3. С. 84-89.
8. Литвин І. Підготовка компетентних фахівців для психолого-педагогічного та соціального супроводу осіб, інклюзованих в освітнє середовище /
9. Луговий В. Компетентності та компетенції: поняттєво - термінологічний дискурс / В. Луговий // Вища освіта України. Київ: Гнозис, 2009. №3 (додаток 1). С. 8-14. - (Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія технології»).
10. Мартиненко С. Вивчення особистості молодшого школяра засобами педагогічної

	діагностики [навч.-метод. посіб.]: рек. Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка / С.Мартиненко, М.Осколова; рецензент: В.Бондар, Н.Бібік. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 144 с. Додаткова 1. Ілляшенко Т. Типологія дітей з труднощами у навчанні / Т. Ілляшенко // Дефектологія. 1997. № 2. С. 37–41. 2. Максименко С., Соловієнко В. Загальна психологія / С. Максименко, В. Соловієнко. Київ: МАУП, 2000. 256 с. Інформаційні ресурси 1. Інтегрована освіта. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya 2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи [Електронний ресурс] / під заг. ред. О.Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. 112 с. - Режим доступу: Http://www.undp.org.ua/files/en/33582maketcompetenceengost.pdf. - (Серія «Бібліотека з освітньої політики»). 3. URL: http://www.history.org.ua/ 4. URL: http://www.history.org.ua/?litera&askAbout=journal 5. URL: http://www.encyclopedia.com/ 6. URL: http://www.historians.in.ua/		
Розподіл годин	Лекційні	16	2
	Практичні/семінарські	24	10
	Лабораторні	0	0
	Самостійна робота	80	108
Критерії оцінювання роботи студентів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента під час вивчення дисципліни: структура усної відповіді під час підсумкового контролю та в ході практичних занять вимагає від кожного студента дотримання наступних компонентів: 1) визначення основних понять питання (теми, наукової проблеми): формулювання визначень, базисних категорій і понять; пояснення, тлумачення наведених понять (за необхідності); наведення альтернативних (синонімічних) визначень, якщо такі мають місце; коментар;		

2) генезис: звідки ввійшло в педагогічну лексику, коли та як виникло вперше; що відомо про першоджерела; як відбувався подальший розвиток; сучасний стан поняття (наукової проблеми);

3) сутність: взаємозв'язок з іншими компонентами системи; аналіз цих зв'язків; закономірності розвитку і функціонування;

4) технологічний аспект використання теоретичного чи прикладного педагогічного знання: переваги та недоліки; значення для передового вітчизняного чи зарубіжного педагогічного досвіду; існуючі та нерозв'язані проблеми;

5) власна оцінка: альтернативні погляди, власне бачення способів розв'язання проблеми; власна оцінка, припущення, їх обґрунтованість.

Оцінювання знань з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань за **100-бальною** шкалою.

90-100 А – «відмінно» – здобувач вищої освіти виявляє: високий рівень володіння навчальним матеріалом; самостійність у аналізі і узагальненні опанованого матеріалу; особливі творчі здібності; уміння самостійно здобувати знання, знаходити і опрацьовувати необхідну інформацію; уміння використовувати сформовані загальні та спеціальні компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях; переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності; високий рівень засвоєння практичних умінь і навичок; уміння вільно використовувати набуті знання під час виконання, практичних завдань; уміння висловлювати своє ставлення до обговорюваних проблем, здатний висловити власну думку щодо дискусійних питань, що ґрунтується на глибокому знанні матеріалу з фаху; здатність пов'язувати теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності.

82 – 89 В – «дуже добре» – здобувач вищої освіти виявляє: вільне володіння теоретичним матеріалом; глибоке знання змісту навчальної дисципліни, основних положень наукових джерел та навчальної літератури; уміння вільно використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань, висловлювати своє ставлення

до обговорюваних проблем; уміння вільно розв'язувати справи і задачі у стандартних ситуаціях; знання основоположних теорій і фактів, уміння наводити окремі власні приклади на аргументувати певні думки; здатність пов'язувати теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; демонструвати високий рівень засвоєння практичних умінь і навичок; уміння застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатність аналізувати, установлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки; здатність самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких незначна.

75 – 81 С – «добре» – здобувач вищої освіти виявляє: знання змісту освітніх компонентів, основних положень наукових першоджерел та рекомендованої літератури; уміння використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань, висловлювати своє ставлення до обговорюваних проблем; здатність пов'язувати теоретичний матеріал, із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; рівень засвоєння практичних умінь і навичок, необхідний для розв'язання теоретичних і практичних завдань; відповідь є переважно логічною, послідовною, обґрунтованою, дає змогу переважно висвітлити основні положення екзаменаційного питання; під час усної відповіді або розв'язання практичних завдань допустив окремі неточності.

68 – 74 D – «задовільно» – здобувач вищої освіти: в основному опанував знаннями змісту більшості освітніх компонентів, в основному орієнтується в наукових першоджерелах та рекомендованій літературі; теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять суттєвого характеру; виявляє вміння в окремих випадках використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань, не завжди пов'язує теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; продемонстрував середній рівень засвоєння практичних умінь і навичок, в основному достатній для розв'язання теоретичних і практичних завдань; усна відповідь є

	невпевненою, непереконливою, фрагментарною, непослідовною, що дає змогу в основному висвітлити екзаменаційне питання; під час відповіді або розв'язання практичних завдань допустив значні неточності. 60 – 67 Е – «задовільно» – здобувач вищої освіти виявив: часткові знання окремих фрагментів навчального матеріалу з освітніх компонентів; відсутність достатньої орієнтації в наукових першоджерелах та рекомендованій літературі; уміння лише в поодиноких випадках використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань та пов'язувати теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; продемонстрував недостатній рівень засвоєння практичних умінь і навичок; більшість завдань не виконано; відповідь є невпевненою, непереконливою, непослідовною, що не дає змоги висвітлити екзаменаційні питання. 35 – 59 F – «незадовільно» – здобувач вищої освіти не засвоїв матеріал навчальної дисципліни, не розуміє теоретичного матеріалу і не має практичних навичок для виконання поставлених завдань у професійній діяльності. Може дати відповідь із кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі положення завдання; не має сформованих практичних умінь і навичок. Критерії оцінювання навчальних досягнень студента під час вивчення дисципліни: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів); списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
Інформаційне	

забезпечення (лінк на e-НМЗНД)	
Матеріально- технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, лабораторне обладнання, навчальні стенди, проектор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали